

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεών τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1 επιπλέον ερώτηση που αφορά σημαντικό θέμα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current Status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

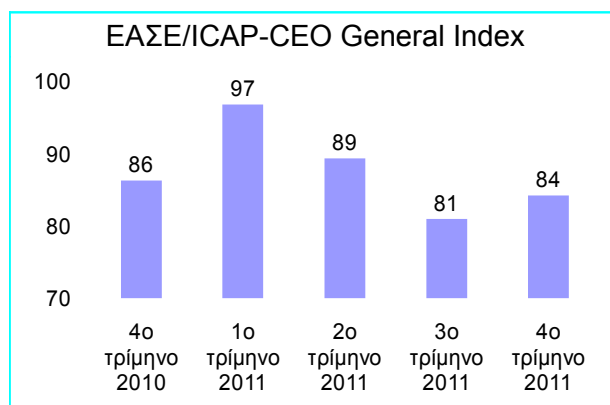
Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat, κατά το 3^ο τρίμηνο του 2011 το ΑΕΠ των 17 χωρών της ευρωζώνης σημείωσε άνοδο κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου, ενώ για τις 27 χώρες μέλη της Ε.Ε. η αύξηση του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 0,3%². Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2010, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση κατά 1,4% τόσο για την ευρωζώνη όσο και για την ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2011 (έναντι του προηγούμενου τριμήνου) διαμορφώθηκε σε 0,5% και στην Ιαπωνία σε 1,5%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του προηγούμενου τριμήνου καταγράφηκε στη Ρουμανία (+1,8%) και ακολούθησαν Σουηδία (+1,6%), Λιθουανία (+1,4%), Λετονία (+1,3%) και Πολωνία (+1,0%). Αρνητική ανάπτυξη καταγράφηκε στη Δανία και στην Κύπρο (-0,8%), στην Πορτογαλία (-0,4%), και στην Σλοβενία (-0,2%). Για την Ελλάδα, το ΑΕΠ τρίτου τριμήνου 2011 σημείωσε πτώση κατά -5,0% έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2010.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2012 για τις χώρες της ευρωζώνης ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ θα διαμορφωθεί σε 0,5% και το 2013 σε 1,3%. Στις ΗΠΑ η ανάπτυξη για το 2012 προβλέπεται σε 1,5% και το 2013 σε 1,3%. Για την Ελλάδα ο ρυθμός μεταβολής το 2012 θα διαμορφωθεί σε (-2,8%) ενώ για το 2013 προβλέπεται ανάπτυξη (+0,7%)³.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε πτώση από -0,06 τον Ιούνιο του 2011, σε -0,31 τον Δεκέμβριο. Η μείωση του δείκτη αντανακλά τις απαισιόδοξες εκτιμήσεις σχετικά με τις παραγγελίες και τις εξαγωγές.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2011

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τέταρτο τρίμηνο του 2011 διαμορφώθηκε στις 84 μονάδες σημειώνοντας μικρή άνοδο έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Ο δείκτης επηρεάστηκε κατά ένα μέρος θετικά από την σταθεροποίηση της πολιτικής κατάστασης με τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης που ανέλαβε να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις της χώρας προς τους δανειστές στο πλαίσιο του νέου τριετούς οικονομικού προγράμματος 2012-2014, ωστόσο εξακολουθεί να επιδρά

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 6 December 2011

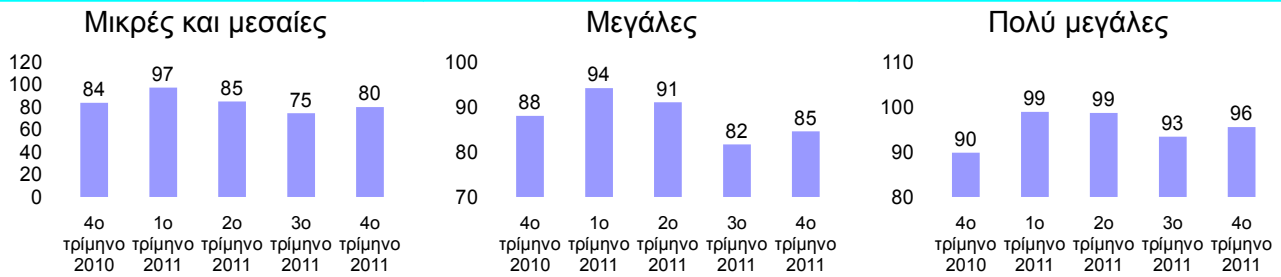
³ European Commission, European Economic Forecast, Autumn 2011

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, December 2011

αρνητικά το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον στο οποίο πρέπει να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα.

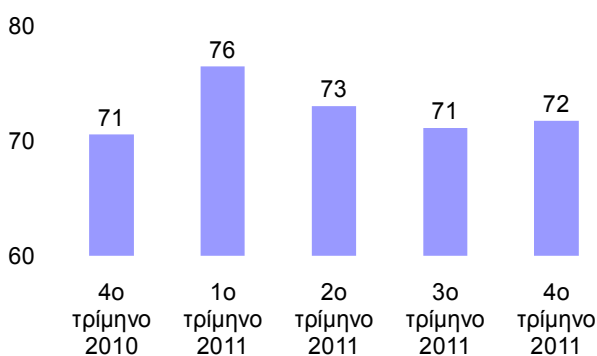
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει ότι σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων το ποσοστό των CEOs που θεωρεί ότι το οικονομικό κλίμα επιδεινώθηκε παραμένει αρκετά υψηλό, ωστόσο η μικρή μείωση του ποσοστού αυτού αποτυπώθηκε στην άνοδο των δεικτών.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

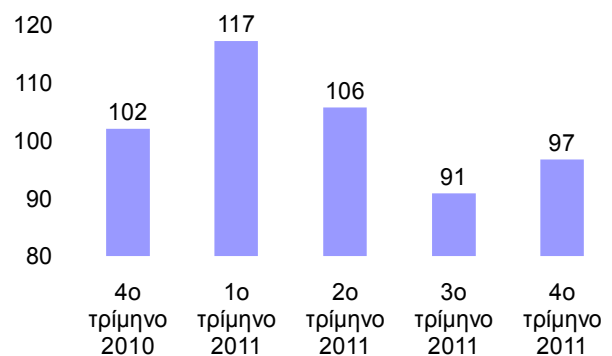

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current Status Index) παρέμεινε στα ίδια επίπεδα έναντι του προηγούμενου τριμήνου, ενώ η αναστροφή της καθοδικής πορείας του δείκτη προσδοκιών και η διαμόρφωση του στις 97 μονάδες οφείλεται στην μείωση του ποσοστού των CEOs που προβλέπουν δυσμενέστερες μελλοντικές εξελίξεις.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current Status Index

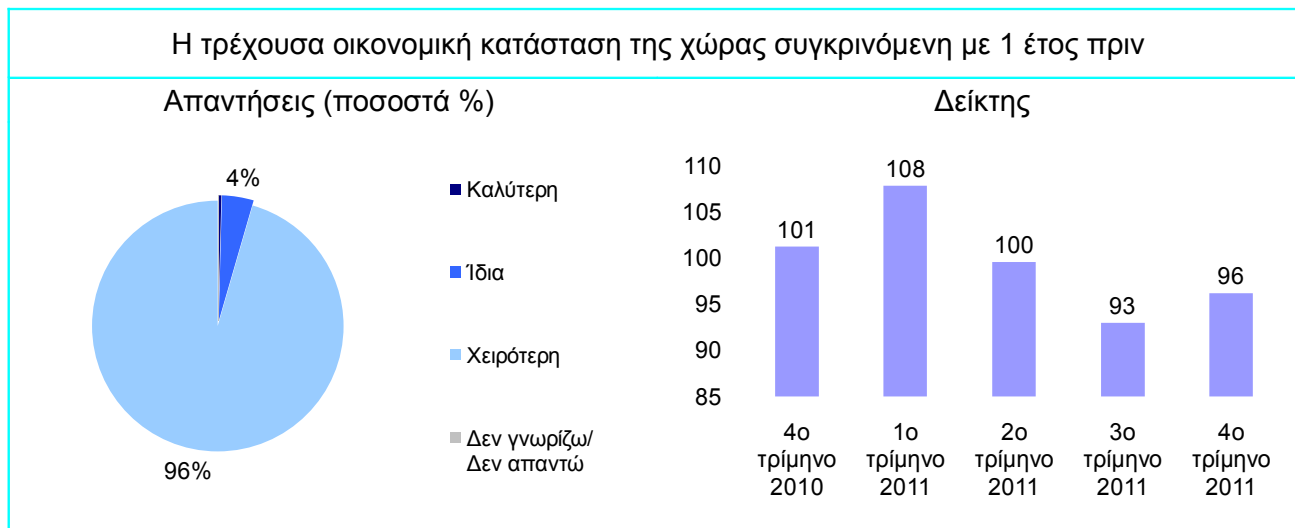

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

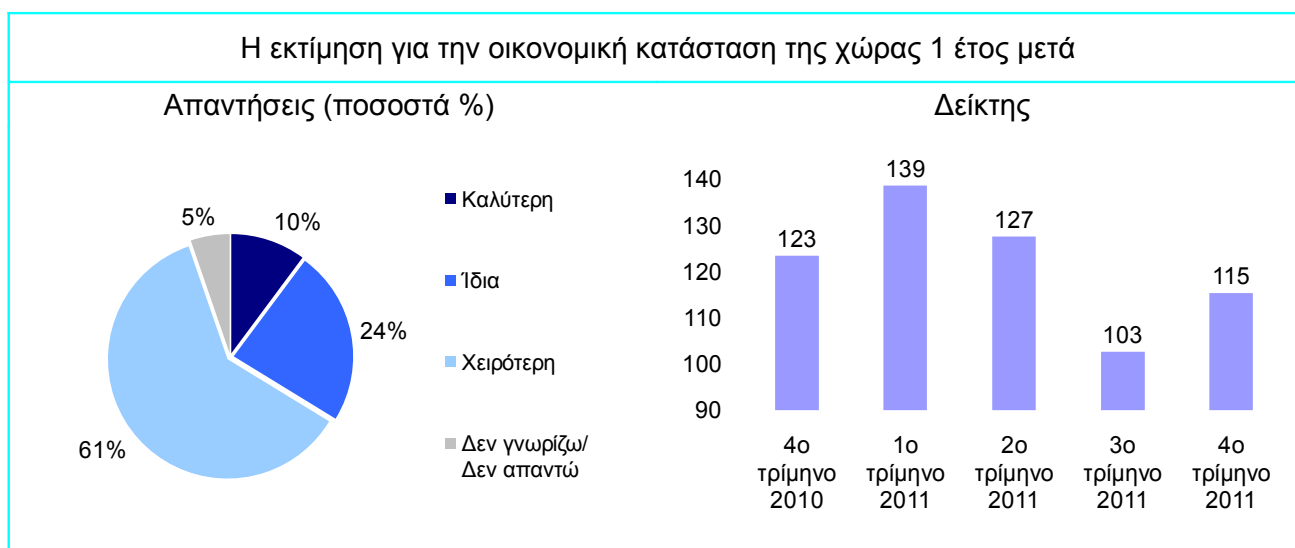

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2011

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης διαμορφώθηκε στις 96 μονάδες με το συντριπτικό ποσοστό των CEOs (96%) να θεωρεί ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας είναι δυσμενέστερη έναντι του περασμένου έτους.

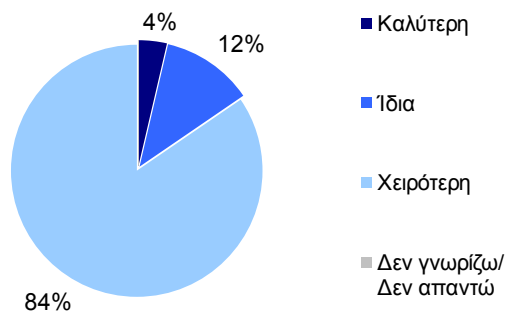
Οι προσδοκίες των CEOs για την οικονομική κατάσταση της χώρας ένα έτος μετά αποτυπώνονται στην άνοδο του δείκτη στις 115 μονάδες. Την εξέλιξη του δείκτη επηρέασε θετικά η αύξηση σε 10% του ποσοστού των CEOs που αισιοδοξούν ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα βελτιωθεί στο επόμενο έτος, έναντι 7% το προηγούμενο τρίμηνο.

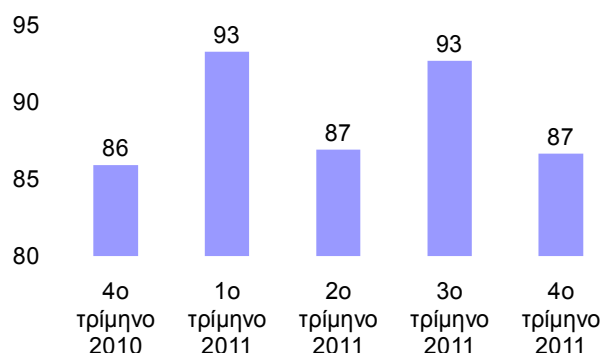
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε πτώση και επανήλθε στα επίπεδα του δευτέρου τριμήνου του 2011. Αξιοσημείωτη είναι η διακύμανση του δείκτη κατά τα τελευταία 5 τρίμηνα η οποία αποτυπώνει την αστάθεια που αντιμετωπίζουν οι κλάδοι της ελληνικής οικονομίας. Ο δείκτης υπηρεσιών παρουσίασε οριακή άνοδο σε αντίθεση με τους λοιπούς τομείς.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

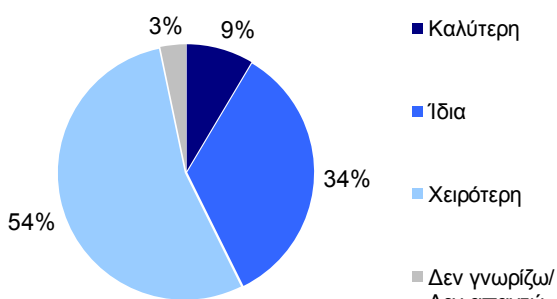
Δείκτης

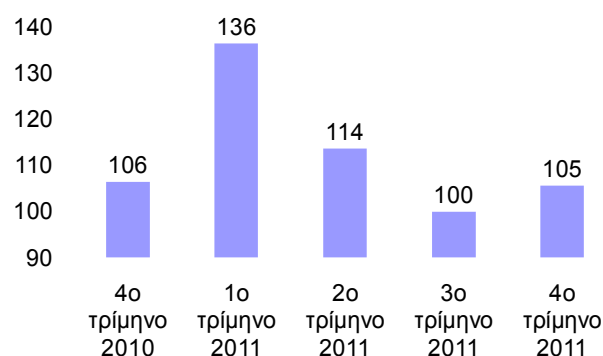
Ο δείκτης προσδοκιών παρουσίασε μικρή άνοδο στις 105 μονάδες, ωστόσο το 54% των CEOs πιστεύουν ότι θα επιδεινωθεί η οικονομική κατάσταση του κλάδου που δραστηριοποιούνται. Οι CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων θεωρούν ότι οι εξελίξεις στο εμπόριο θα είναι δυσμενέστερες έναντι των λοιπών τομέων στο επόμενο έτος.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

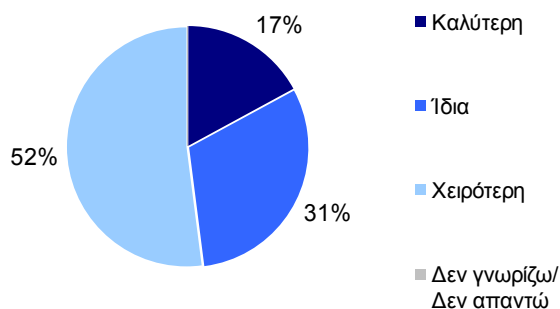
Δείκτης

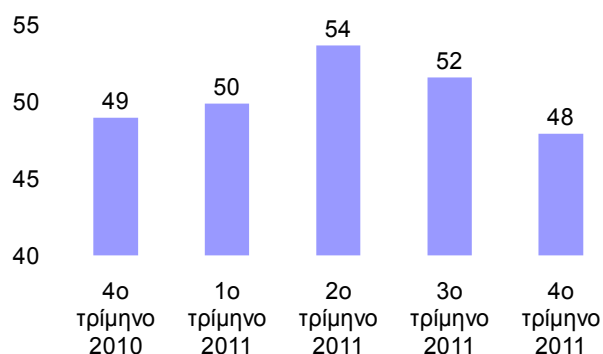
Παραμένει το κλίμα απαισιοδοξίας στους CEOs για την τρέχουσα πορεία των επιχειρήσεων που διοικούν, με τον δείκτη να σημειώνει νέα πτώση στο τέταρτο τρίμηνο του 2011 στις 48 μονάδες. Ωστόσο, στη βιομηχανία το ποσοστό των CEOs που θεωρεί ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, μειώθηκε αισθητά σε 49% έναντι 60% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

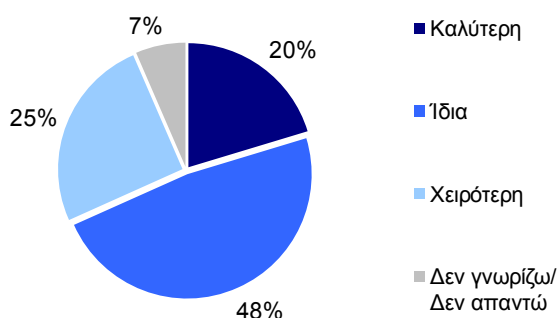
Δείκτης

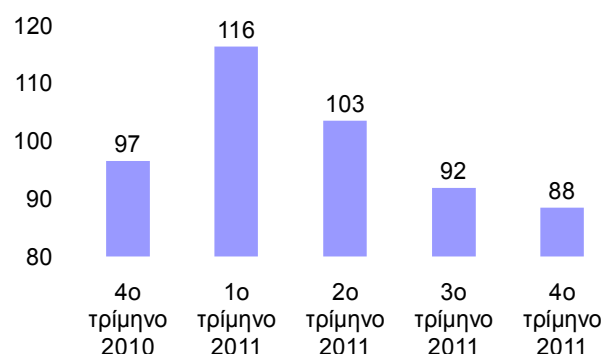
Οι προσδοκίες των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος είναι ελάχιστα δυσμενέστερες έναντι του προηγούμενου τριμήνου. Ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 88 μονάδες έναντι 92 του προηγούμενου τριμήνου. Οι προσδοκίες μελλοντικής επιδείνωσης είναι εμφανέστερες στη βιομηχανία όπου το ποσοστό των CEOs που αισιοδοξούν ότι θα βελτιωθεί η κατάσταση τους το επόμενο έτος μειώθηκε σε 18% έναντι 29% το προηγούμενο τρίμηνο. Πρόκειται για την σημαντικότερη μείωση έναντι των λοιπών τομέων. Παράλληλα 1 στους 2 CEOs εκτιμά ότι η κατάσταση τον επόμενο χρόνο θα παραμείνει ίδια.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

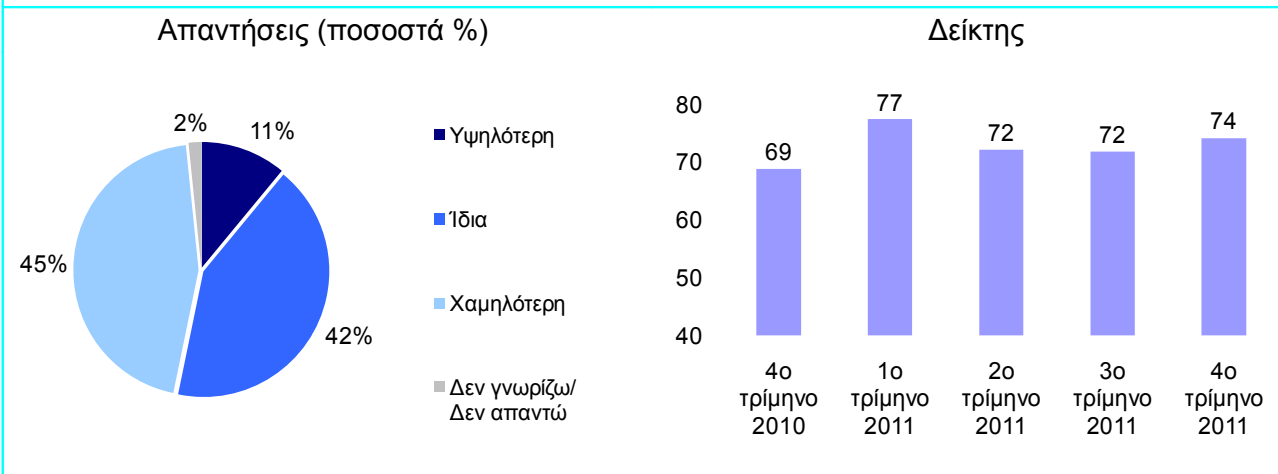

Δείκτης

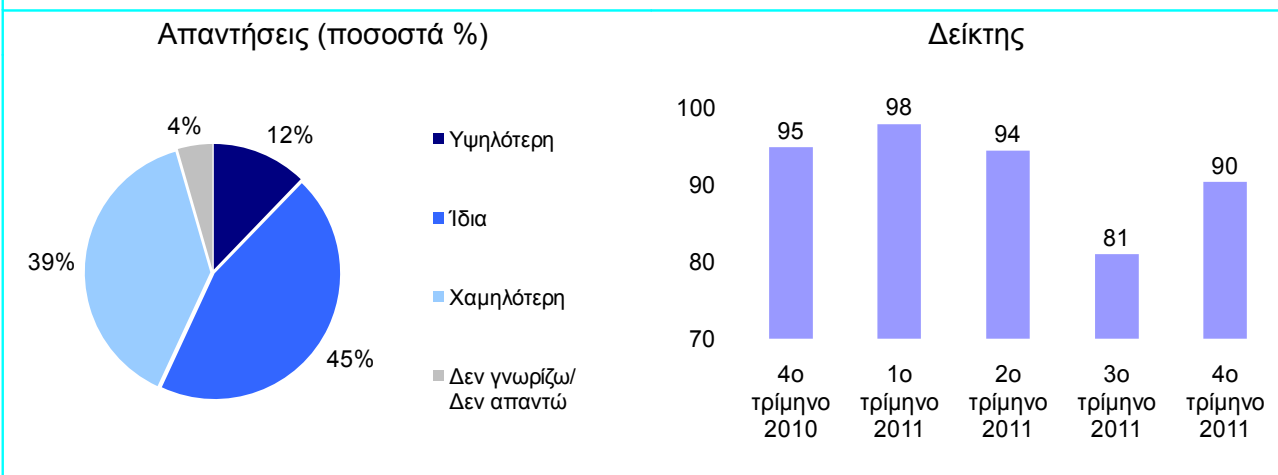
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε οριακή άνοδο κατά δύο μονάδες. Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση σε 42% του ποσοστού των CEOs που δήλωσε ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων παρέμεινε σταθερή σε σύγκριση με ένα έτος πριν, έναντι 27% το προηγούμενο τρίμηνο.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Το 39% των CEOs εκτιμά ότι η επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων ένα έτος μετά θα είναι χαμηλότερη έναντι της τρέχουσας. Το ποσοστό αυτό είχε διαμορφωθεί σε 45% το προηγούμενο τρίμηνο και στη μείωση του οφείλεται η άνοδος του δείκτη επενδυτικών προσδοκιών στις 90 μονάδες.

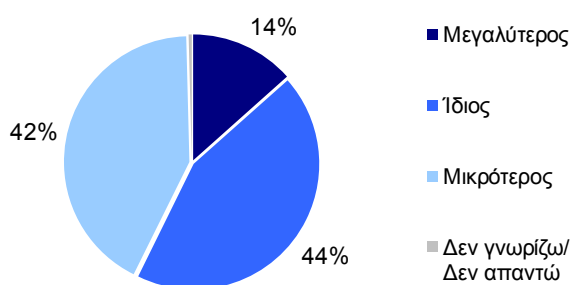
Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

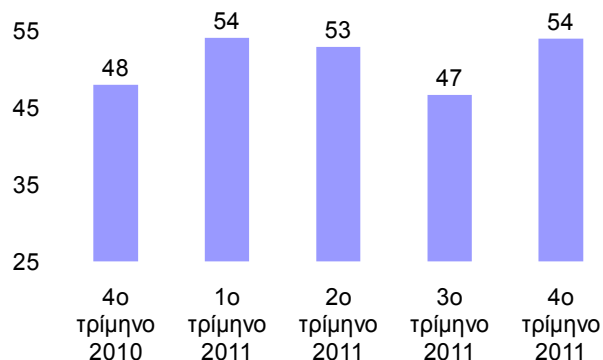
Ο δείκτης για την τρέχουσα απασχόληση παρουσίασε άνοδο στις 54 μονάδες έναντι 47 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δήλωσε ότι η απασχόληση στις επιχειρήσεις είναι μικρότερη σε σύγκριση με ένα έτος πριν ανήλθε σε 42% έναντι 50% το προηγούμενο τρίμηνο. Η μείωση αυτή επηρέασε θετικά την διαμόρφωση του δείκτη.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

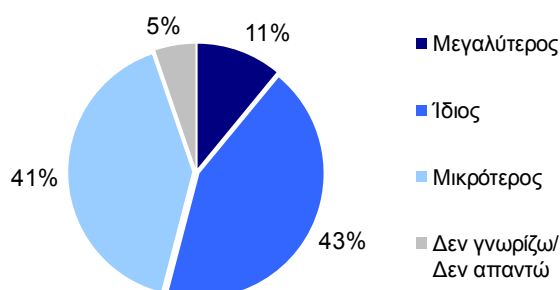
Δείκτης

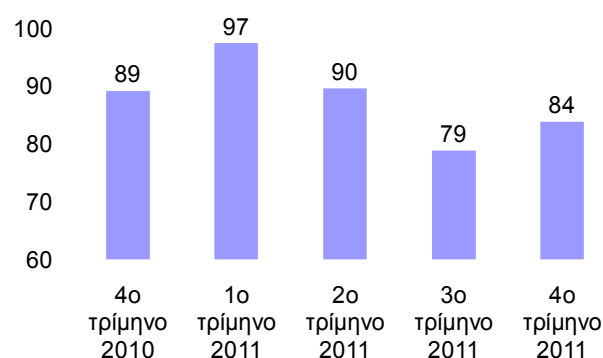
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε μικρή άνοδο στις 84 μονάδες από 79. Οι θετικότερες προσδοκίες καταγράφονται στη βιομηχανία όπου το ποσοστό των CEOs που αναμένουν άνοδο της απασχόλησης αυξάνεται σε 11% έναντι 3% το προηγούμενο τρίμηνο με παράλληλη συρρίκνωση του ποσοστού αυτών που προβλέπουν μικρότερο αριθμό εργαζομένων σε 45% έναντι 66% το προηγούμενο τρίμηνο.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η γνώμη τους σχετικά με τον χρόνο διεξαγωγής των επόμενων εθνικών εκλογών. Μόλις το 9% δήλωσε ότι θα πρέπει να πραγματοποιηθούν όχι αργότερα από τον Μάρτιο του 2012 όπως είχε συμφωνηθεί από τα κόμματα που στηρίζουν την παρούσα κυβέρνηση. Ωστόσο, ποσοστό 53% (που αυξάνεται στο 59% για το εμπόριο) συμφωνεί ότι πρέπει να γίνουν όταν ολοκληρωθεί το έργο

της κυβέρνησης ακόμα και αν αυτό συμβεί μετά τον Μάρτιο του 2012. Αξιόλογο ποσοστό των CEOs (38%) θεωρεί ότι η κυβέρνηση πρέπει να παραμείνει μέχρι τη συνταγματική λήξη της θητείας της παρούσας Βουλής μέχρι τον Οκτώβριο του 2013, μερίδιο που αυξάνεται σε 47% για τη βιομηχανία, ενώ μειώνεται στο 30% για το εμπόριο.